

Kraków Miasto Literatury UNESCO

raport za rok 2021

Co robimy w KMLU?

Raport merytoryczny za rok 2021

KBF: operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO

Kolejny pandemiczny rok przyniósł nam nowe wyzwania – w tej nie całkiem już nowej, choć wciąż zaskakującej rzeczywistości zespół Krakowa Miasta Literatury UNESCO musiał wypracować rozwiązania, które pozwoliłyby na rozwijanie się życia literackiego w mieście tak mocno związanym z literaturą. Niektóre najważniejsze imprezy przenieśliśmy w przestrzeń wirtualną, inne – z zachowaniem odpowiednich środków bezpieczeństwa – przeprowadzaliśmy w tradycyjnej formie. Nie stroniliśmy od rozwiązań hybrydowych, aby wyjść naprzeciw potrzebom naszej publiczności. Kontynuowaliśmy zainicjowany wiosną 2020 roku program Księgarnie odporne, zapewniając tym samym wsparcie dla lokalnych księgarń, bez których rozwój czytelnictwa byłby znacznie utrudniony. Otworzyliśmy dla publicz-

ności Pałac Potockich – centrum kulturalne w sercu miasta, miejsce, które nadaje nową funkcję społeczną największemu średniowiecznemu rynkowi Europy. Pomimo trudnej sytuacji ogólnoswiatowej nie rezygnowaliśmy z międzynarodowej współpracy, wymiany idei oraz programów rezydencjalnych. Wspieraliśmy literackie talenty i zachęcaliśmy do czytania krakowian i krakowianki – od najmłodszych do najstarszych.

Jesteśmy dumni z naszych przedsięwzięć oraz działań i projektów realizowanych w ubiegłym roku. Zanim z nowym zapałem wkroczymy w kolejny sezon, zapraszamy do lektury podsumowania naszych projektów w 2021 roku.

#rozwijamy

10 strategicznych obszarów rozwoju Miast Literatury UNESCO

rozdział 2

1. Integrowanie życia literackiego w całym bogactwie jego różnorodności

Działamy wielokanałowo i interdyscyplinarnie, tworząc nowe połączenia i stale poszerzając horyzonty. Literatura to nie tylko czytanie i pisanie, ale również działanie – interwencje w przestrzeń miejską, aktywizm, przemysły kreatywne, lokalne inicjatywy i międzynarodowe współprace. Od blisko dziesięciu lat nieustannie dbamy o to, by Kraków tętnił literackim życiem.

2. Tworzenie połączeń: literatura, nowe media i przemysły kreatywne

Organizujemy przedsięwzięcia integrujące różne obszary życia literackiego – wieloaspektowa jest nie tylko sama literatura, ale też możliwości tworzonych przez nią powiązań. Łącząc tak wysoko cenione przez nas słowo pisane z różnorodnymi mediami i dziedzinami, testujemy granice literatury i pokazujemy jej moc oraz wielostronność. W minionym roku główną taką inicjatywą był Festiwal Przyszłości Bomba Megabitowa, w którym dorobek literacki najchętniej tłumaczonego polskiego pisarza wszech czasów – Stanisława Lema – stanowił kontekst oraz punkt wyjścia do dyskusji ekspertów i amatorów z przeróżnych dziedzin. Innym przykładem intermedialnego zaangażowania literatury jest inicjatywa Word2Picture umożliwiająca wymianę wiedzy oraz inspiracji pomiędzy branżą literacką a filmową, a także ułatwiająca współpracę przedstawicielom tych dwóch sfer kultury.

3. Kreowanie postaw czytelniczych

W Krakowie – Mieście Literatury UNESCO – swoimi działaniami zadajemy kłam obiegowej tezie, że we współczesnym świecie słabnie moc książek wypieranych przez nowsze formy rozrywki. Jesteśmy jednak świadomi tego, że – aby nasze starania osiągały sukces i znajdowały odbiorców – należy kształtować czytelnictwo – i to od najmłodszych lat. Dlatego tak ważnym elementem naszego programu jest działalność nakierowana na młodego odbiorcę – do najistotniejszych obszarów w tej dziedzinie należą: całoroczny cykl spotkań skierowany do najmłodszych czytelników Literackie Chwile w Pałacu Potockich, Festiwal Literatury dla Dzieci oraz przyznawana podczas tego wydarzenia Nagroda im. Ferdynanda Wspaniałego dla najlepszej polskiej książki dla najmłodszych wydanej w roku ubiegłym. Wyjątkową inicjatywą było współtworzenie z naszymi partnerami publikacji Supermoc książek. Poradnik upowszechniania czytania stanowiącej wsparcie i zachętę do edukacji czytelniczej najmłodszych. We wczesnych latach życia dzieci rozwijamy dobre nawyki, które następnie kultuwujemy – czytanie popłaca, bez względu na wiek i pozycję społeczną. Dlatego nasze działania zaadresowane są również do młodzieży, seniorów i grup wykluczonych.

4. Organizacja wydarzeń i festiwali literackich

Kraków od lat stanowi ważne miejsce na literackiej mapie Europy – w dużej mierze za sprawą rokrocznie odbywających się tutaj festiwali literackich. W 2021 roku do grona tych imprez dołączyło wyjątkowe przedsięwzięcie związane z obchodami stulecia urodzin Stanisława Lema. Festiwal Przyszłości Bomba Megabitowa był unikatową, interdyscyplinarną inicjatywą łączącą literaturę z nowymi technologiami i szeroko pojętymi debatami o przyszłych losach świata. Wokół nadchodzących wyzwań, możliwości i zagrożeń rozgrywał się Festiwal

Conrada – największe święto literatury w Polsce i tej części Europy. Ubiegłoroczna edycja opatrzona hasłem *Natura przyszłości* została dostosowana do nowej rzeczywistości i częściowo przeniesiona do sieci. Festiwal Miłosa, kolejna wielka międzynarodowa impreza literacka i stały punkt krakowskiego lata z literaturą, i tym razem zrzeszył najwybitniejsze i najciekawsze głosy poetyckie z kraju i ze świata. Natomiast podczas Festiwalu Literatury dla Dzieci poznaliśmy laureatów prestiżowej Nagrody im. Ferdynanda Wspaniałego, a Krakowski Festiwal Komiksu skupił rzesze fanów tego gatunku, pokazując jego popularność oraz zróżnicowanie.

5. Wspieranie rozwoju przemysłów książki

Mając na uwadze znaczenie rozwoju branży literackiej oraz kulturalnej, staramy się zapewnić przestrzeń do kreatywnej wymiany inicjatyw i doświadczeń. Jednym z najistotniejszych działań w tym obszarze jest Kongres Książki – organizowany od 2020 roku jako specjalne pasmo Festiwalu Conrada. W tym roku po raz drugi Kraków Miasto Literatury UNESCO było gospodarzem branżowych spotkań i debat pomiędzy wydawcami, autorami, tłumaczami czy ilustratorami. Inną kluczową inicjatywą odbywającą się również w ramach Festiwalu Conrada jest pasmo Word2Picture umożliwiające interakcję sektorów literackiego oraz audiowizualnego. Ważnym przedsięwzięciem jest obejmowanie patronatem KMLU nowości wydawniczych oraz promowanie nagrodzonych tytułów wśród czytelników. Dodatkową formą wsparcia jest nagroda Krakowa Miasta Literatury UNESCO, przyznawana twórcom i twórczyniom związanym z naszym miastem. Nie zapominamy przy tym o niezależnych księgarniach i antykwariatach, które od lat mogą liczyć na nasze wsparcie, szczególnie zintensyfikowane wobec trudnych okoliczności pandemii.



6. Inicjowanie i wspieranie obecności literatury w przestrzeni publicznej

Tytuł Miasta Literatury UNESCO zobowiązuje – dlatego realizujemy projekty wpisujące sztukę słowa w tkankę miasta. Zamiłowanie do książek spotyka się w tych przedsięwzięciach z pasją do lokalnej kultury – i tak na przykład organizowane corocznie spacer literackie pozwalają mieszkańcom miasta oraz turystom podążać śladami związanych z Krakowem pisarzy oraz pisarek, zarówno docenionych gigantów literatury, jak i tych niesłusznie zapomnianych, których warto sobie przypomnieć. W 2021 roku przy okazji obchodów stulecia urodzin Stanisława Lema w strategicznych miejscach Krakowa zaprezentowaliśmy wystawę *Wizja globalna*, dzięki której tysiące przechodniów spacerujących po Starym Mieście mogło podziwiać różnorodność projektów graficznych okładek książek polskiego mistrza *science fiction*, a także uświadomić sobie ogólnoświatowy zasięg jego twórczości. Latem organizowaliśmy także Krakowski Kiermasz Książki, podczas którego jak co roku antykwariusze, księgarze i bukiniści przedstawiali na świeżym powietrzu najciekawsze okazy ze swoich bogatych kolekcji. Ogólnodostępnym, ulokowanym w samym sercu Krakowa miejscem literackich spotkań jest Pałac Potockich – wyjątkowa przestrzeń otwarta dla wszystkich mieszkańców miasta i turystów. Dążymy do wypracowania marki Pałacu i wyrazistego zaznaczenia go na literackiej mapie Krakowa, jednak nie ograniczamy się wyłącznie do tego miejsca – organizujemy spotkania literackie w punktach rozproszonych po całym mieście, w tym w lokalnych księgarniach, by zwiększyć dostępność wydarzeń oraz promować działalność tych ośrodków. Nieustannie pracujemy również nad projektem nowego kulturowego serca Krakowa – zlokalizowanej na Zabłociu Planety Lem. Centrum Literatury i Języka,

która będzie stanowiła jedyną w swoim rodzaju przestrzeń edukacyjną, literacką oraz intermedialną.

7. Rozwijanie programów stypendialnych

Kraków to miasto, które oddycha literaturą. Niepowtarzalna atmosfera jego kameralnych uliczek, zabytkowych placów i tajemniczych zaułków pobudza wyobraźnię; to dlatego literaci – powieściopisarze i powieściopisarki, poeci i poetki oraz tłumacze i tłumaczki – tak chętnie wybierają to miejsce jako swoją siedzibę. Chcemy im w tym pomagać, podtrzymując tym samym literackiego ducha miasta. Podobnie jak inne Miasta Literatury UNESCO, Kraków uczestniczy w wielu programach rezydencjalnych przeznaczonych dla twórców i twórczyń. Współpracujemy nie tylko na arenie międzynarodowej, ale też między-miastowej – w tym obszarze istotnym partnerem jest Wrocław, drugie w Polsce Miasto Literatury UNESCO. Rezydencje organizujemy również dla tych, którzy literaturę przekładają, umożliwiając tym samym jej globalny przepływ – w tym celu zainicjowaliśmy nowy program rezydencjalny dla tłumaczy i tłumaczek. Działalność stypendialna to nie tylko organizowanie rezydencji, lecz również dofinansowanie związanych z Krakowem projektów wydawniczych w ramach Nagrody Krakowa Miasta Literatury UNESCO.

08. Rozwijanie związków literatury z prawami człowieka

Literatura stanowi nie tylko świetną rozrywkę, ale też istotne narzędzie rozwijania empatii. W czasach, w których natłok panujących na świecie kryzysów współlistnieje z kakofonią informacji, właściwości literatury – kształtowanie

skupienia i refleksyjnej, współczującej wyobraźni – stają się niezastąpione w modelowaniu świadomych postaw obywatelskich i humanitarnych. Mając na uwadze te wartości oraz rolę, jaką chcemy pełnić, budując wizerunek Krakowa w świecie, od lat należymy do Sieci Miast Schronienia ICORN. W tym roku po raz dziewiąty powitaliśmy w naszym mieście osobę walczącą o prawa człowieka i zagrożoną łamaniem tych praw – angolską poetkę Aaiún Nin. Formowanie postaw obywatelskich realizujemy poprzez organizowany w Pałacu Potockich cykl *W(y)kluczenia*, podczas którego poruszamy trudne kwestie związane z różnymi obliczami dyskryminacji oraz wykluczenia społecznego. Istotną inicjatywą w tym obszarze jest również promowanie czytelnictwa wśród grup z utrudnionym dostępem do kultury – w tym osadzonych w więzieniach i zakładach karnych. Pokazujemy tym samym demokratyczność literatury oraz jej resocjalizacyjny potencjał.

09. Zacieśnianie współpracy międzynarodowej w dziedzinie literatury

Sieć Miast Literatury UNESCO, do której Kraków przystąpił w 2013 roku, to grupa zrzeszająca 42 ośrodki z całego świata. Jesteśmy też partnerem międzynarodowego projektu CELA (Connecting Emerging Literary Artists), który umożliwia młodym pisarzom i tłumaczom zawieranie wartościowych znajomości oraz tworzenie sieci kontaktów w celu ułatwienia wejścia na rynki wydawnicze poza granicami kraju. Biorąc udział w programach CELA czy ICORN (Międzynarodowa Sieć Miast Schronienia), organizując międzynarodowe imprezy, takie jak Festiwal Conrada i Festiwal Miłosza reprezentujemy Kraków oraz polską literaturę na arenie międzynarodowej. Świadomi tej odpowiedzialności dokładamy wszelkich starań, aby kształtować marki naszych wydarzeń oraz organizować projekty o dużym potencjale.

10. Edukacja Literacka

Edukację literacką rozumiemy nie tylko jako naukę czytania, ale również tworzenie literatury. Oprócz wspomnianych już działań kształtujących czytelnicze postawy we wszystkich grupach wiekowych oraz społecznych, wspieramy tych, którzy pragną pisać. Dbając o tę kreatywną stronę obcowania ze słowem, rozwijamy w ramach programu KMLU inicjatywę początkowo nazywaną Kursem Kreatywnego Pisania, a od 2021 roku – Szkołą Pisania Krakowa Miasta Literatury UNESCO. Realizujemy w ten sposób istotny dla strategii naszego rozwoju program wsparcia literackich debiutów. W ramach Szkoły Pisania KLMU organizujemy warsztaty, kursy oraz webinaria – bogata oferta, którą tworzymy na bieżąco, sprawia, że każdy aspirujący pisarz i każda początkująca pisarka znajdą tu coś dla siebie. Edukacja literacka to również przybliżanie sylwetek mniej znanych literatów oraz popularyzacja ich dorobku i życiorysów – mając to na uwadze, realizujemy cykl spotkań *Wyszukaj Klasyka*, w którym prezentujemy publiczności fascynujące biografie XIX- oraz XX-wiecznych pisarek i pisarzy związanych z Krakowem.

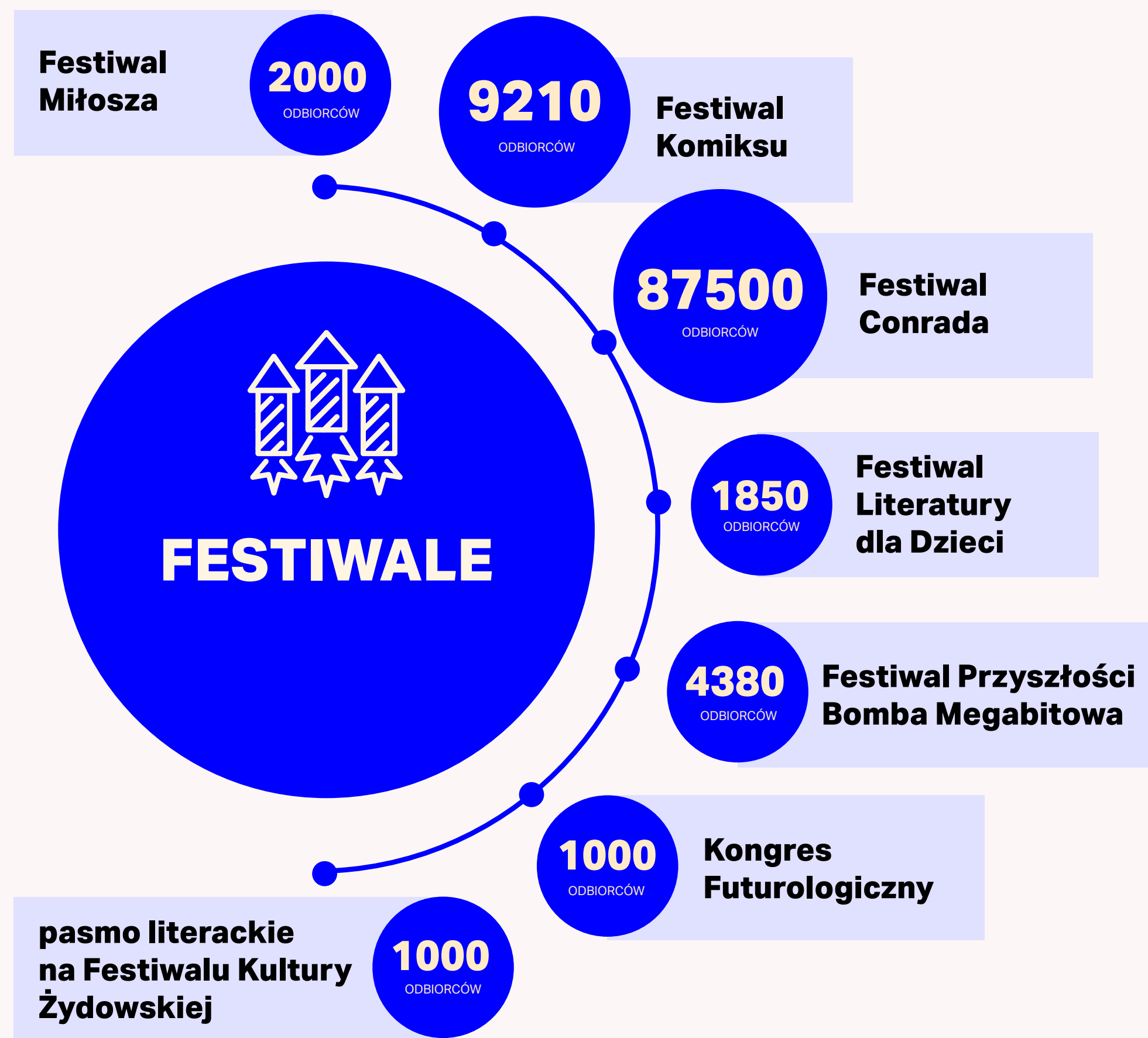
#liczymy

**... zasięgi naszych
projektów**

A wyniki są imponujące!

rozdział 3

Oto literacki rok 2021 w liczbach

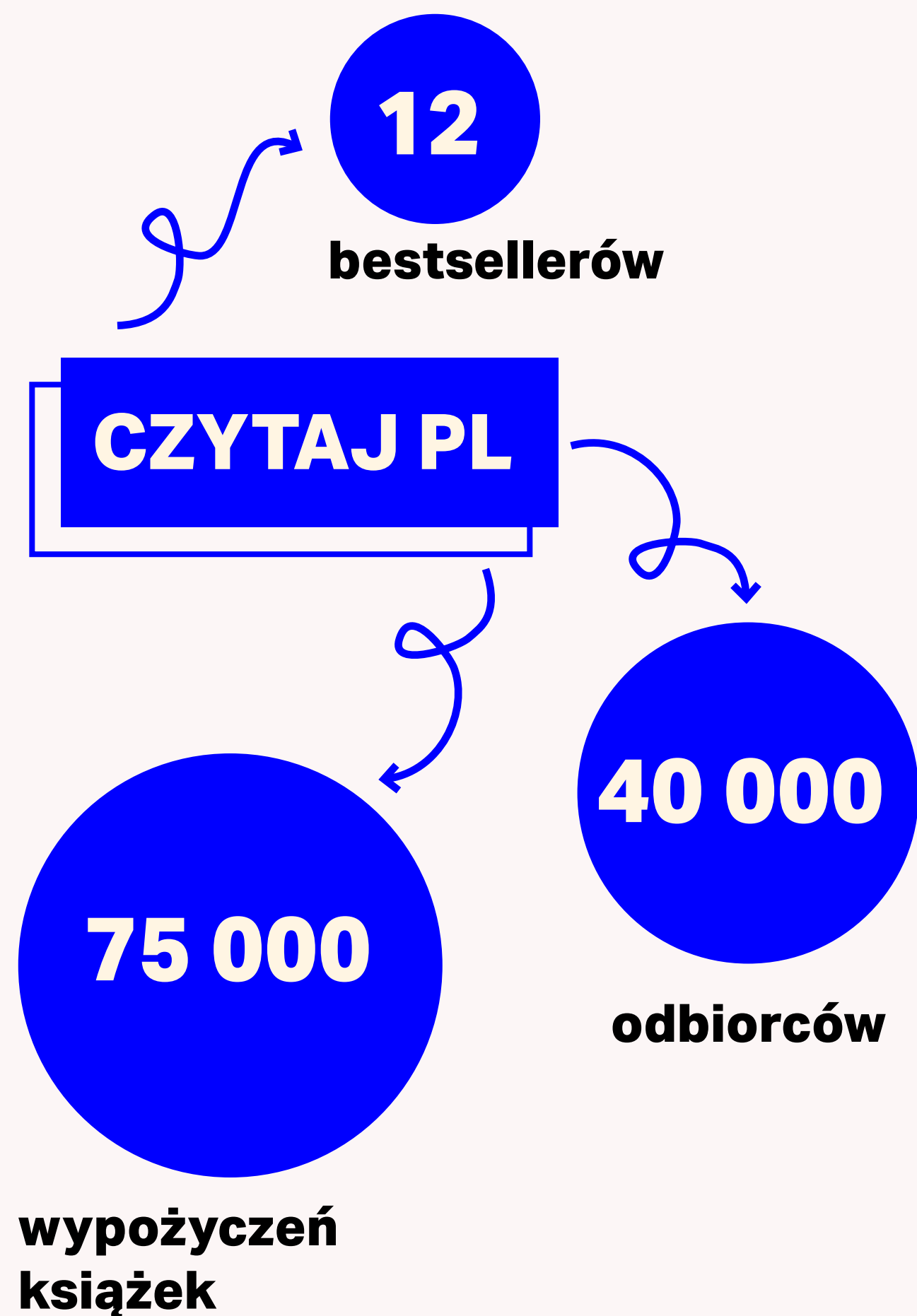


Oto literacki rok 2021 w liczbach

PASMA WYDARZEŃ W PAŁACU POTOCKICH na żywo i online



Oto literacki rok 2021 w liczbach



KSIĄŻKA POD WAWELEM – PRODUKT REGIONALNY!



Oto literacki rok 2021 w liczbach

NAGRODA KMLU

39



nagrodzonych
tytułów
zgłoszonych przez

26

wydawców

PROGRAM PATRONACKI KMLU

72



tytuły objęte
patronatem
opublikowane przez

31

wydawców





#wspieramy

... lokalne przemysły książki

Promujemy lokalnych twórców i wspieramy lokalne księgarnie, antykwariaty oraz biblioteki – jesteśmy świadomi, że stanowią one infrastrukturę, bez której czytelnictwo nie może się rozwijać. Od lat prowadzimy systemowy program wsparcia dla księgarzy i bukinistów, jednak w czasie pandemii nasze działania w tym obszarze okazały się ważniejsze niż kiedykolwiek. Choć księgarnie pozostały otwarte w pandemicznej rzeczywistości, ruch bywa mniejszy. Współpracując z nimi w tym trudnym czasie, wspieramy je, wynajmując półki patronackie jako przestrzeń promocyjną. Naszym celem jest pomaganie wydawcom, autorom i księgarzom oraz pokazanie, jak różnorodna i ciekawa jest literatura pisana w Krakowie i o Krakowie.

rozdział 4





NAGRODA KMLU

Nagroda KMLU wspiera realizację projektów książkowych odnoszących się szeroko do literackiego charakteru miasta. Krakowscy autorzy i autorki tworzący projekty związane tematycznie z miastem otrzymują dofinansowanie, a także pakiet działań promocyjnych obejmujący m.in. organizację spotkań premiery w księgarniach kameralnych i na festiwalach literackich. Umacniając rozwój środowiska literackiego i projektów o krakowskiej tematyce, komisja decydująca o przyznaniu nagrody stawia na różnorodność. Dotacją mogą się cieszyć zarówno wydawnictwa z silną, ugruntowaną pozycją na rynku książki, jak i wydawcy mniej popularni, choć prezentujący nowe, świeże zjawiska w polskiej literaturze.

PÓŁKI PATRONACKIE KMLU

Akcja realizowana jest w ramach wieloletniego miejskiego programu *Księgarnie Odporne*, którego celem jest przeciwdziałanie ekonomicznym skutkom pandemii w branży księgarskiej. Lokalne krakowskie księgarnie to naturalni i sprawdzeni partnerzy oraz strategiczna branża objęta ochroną i wsparciem w ramach programu Kraków Miasto Literatury UNESCO. W 2021 roku w 16 krakowskich księgarniach pojawiły się specjalnie oznaczone półki z książkami wydanymi pod patronatem KMLU. Skierowaliśmy do księgarń ofertę współpracy obejmującą m.in. zaaranżowanie stałych półek z książkami patronackimi KMLU, zaaranżowanie witryn księgarń w określonych terminach oraz wspólną promocję książek opu-

blikowanych pod patronatem KMLU w mediach społecznościowych. Celem programu jest promocja współczesnej działalności wydawniczej i literackiego dziedzictwa Krakowa, a jednocześnie wsparcie dla niezależnych księgarń w mieście w kryzysowym czasie pandemii.

KRAKOWSKI KIERMASZ KSIĄŻKI

Kraków może pochwalić się rozwiniętą siecią antykwariatów oferujących niedostępne nigdzie indziej książkowe białe kruki. Podczas odbywającego się na placu św. Marii Magdaleny oraz na placu św. Ducha Krakowskiego Kiermaszu Książki antykwariusze, księgarze i bukiniści przedstawili najciekawsze okazy ze swoich bogatych kolekcji. Bo – jak wiadomo – książki to pod Wawelem produkt regionalny. Krakowski Kiermasz Książki organizowany jest od 2016 roku. Wydarzenie popularyzuje czytelnictwo wśród dużych i małych odbiorców, a także przypomina o bogatych tradycjach antykwarycznych naszego miasta.

WYBIERAMY KSIĘGARNIE ROKU

Ponad trzy tysiące głosów oddano w piątej edycji plebiscytu *Wybieramy Księgarnie Roku*, którego celem jest promowanie niezależnych księgarń jako miejsc kultury. Krakowianie i krakowianki wrzucali karty do głosowania do urn znajdujących się w 34 księgarniach i antykwariatach biorących udział w konkursie. Mieszkańcy mogli też głosować online za pośrednictwem strony ksiegarnie.mia-stoliteratury.pl. Plebiscyt objął cztery kategorie odpowiadające temu, co czyteln-



cy i czytelniczki cenią w księgarniach najbardziej: autorski wybór książek, profesjonalną obsługę, klimat miejsca i ciekawy program wydarzeń kulturalnych. W piątej edycji plebiscytu *Wybieramy Księgarnie Roku* mieszkańcy i mieszkanki Krakowa przyznali Znaki Jakości Krakowa Miasta Literatury UNESCO. Wyróżnienia otrzymały: Główna Księgarnia Naukowa, Księgarnia WAM, Cafe NOWA Księgarnia i Spółdzielnia Ogniu. Triumfowały one kolejno w czterech kategoriach: *Najlepsze książki*, *Najlepsi księgarze*, *Najlepszy klimat* i *Najlepsze wydarzenia*. 13 grudnia w Dniu Księgarza odbyło się uroczyste wręczenie dyplomów w księgarniach z udziałem przedstawicieli władz miasta i KBF.

KSIĘGARNIE ODPORNE – MIĘDZYNARODOWE SPOTKANIA KSIĘGARZY I KSIĘGAREK

Jak sobie radzą z pandemią księgarze w Edynburgu, Barcelonie, Pradze i innych Miastach Literatury UNESCO? Jakimi praktykami mogą się na tym polu pochwalić księgarnie krakowskie? By podzielić się odpowiedziami na te pytania, zrealizowaliśmy cykl wirtualnych spotkań branży księgarskiej, podczas których uczestnicy mogli wymienić się wiedzą i inspiracjami na forum Miast Literatury UNESCO z całego świata. Spotkania odbyły się w formie trzech moderowanych dyskusji, które otworzyły krótkie prezentacje wybranych księgarń z czterech Miast Literatury UNESCO: Krakowa, Edynburga, Barcelony i Pragi. Prezentacje miały na celu wprowadzenie w temat i zainspirowanie do dalszej dyskusji.



#łączymy

... branży zaangażowane w tworzenie kultury

Jako Miasto Literatury UNESCO stawiamy sobie za cel nie tylko dbanie o interesy twórców i czytelników, ale też promowanie dobrych praktyk branżowych – rozwijanie przemysłów kreatywnych, umożliwianie dialogu pomiędzy przedstawicielami literackiego rynku oraz innych dziedzin kultury. Naszym działaniom przyświeca założenie, że jesteśmy systemem naczyń połączonych i wszyscy mamy wspólny interes – rozwój kultury i literatury.

rozdział 5



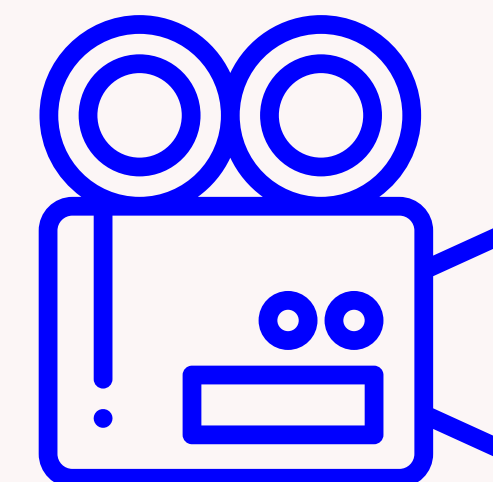


KONGRES KSIĄŻKI

Idea stworzenia inicjatywy, która łączyłaby wszystkich aktorów rynku książki i umożliwiała im twórczy dialog, kiełkowała w środowisku literackim od dłuższego czasu. Ze względu na rosnące potrzeby branży organizatorzy postanowili stworzyć cykliczne forum dialogu między reprezentantami rynku książki, czyli Kongres Książki, którego pierwsza edycja odbyła się w październiku 2020 roku. Kongres stał się najważniejszą w Polsce platformą rozmów o sektorze książki. Jego druga edycja w roku 2021 stanowiła ciąg dalszy dyskusji o problemach twórców, wydawców, księgarzy i bibliotekarzy. Była też okazją do namysłu nad nowymi wyzwaniami, które pojawiły się wraz z pandemią. Przedstawiciele różnych sektorów rynku książki na spotkaniach branżowych starali się wypracować nowe standardy współpracy, a na wydarzeniach otwartych dla publiczności opowiedzieli m.in. o nowych tematach i modach w literaturze. Wspólnie debatowali również nad tym, czy książka jest produktem jak każdy inny, czy też dobrem kultury, na które nie należy patrzeć wyłącznie pod kątem ceny. Istotnym problemem były również kwestie kształcenia tłumaczek i tłumaczy literatury oraz edukacji literackiej, upowszedniania czytelnictwa i promowania postaw proczytelniczych wśród młodzieży i dzieci od pierwszych miesięcy życia.

WORD 2 PICTURE

Word2Picture powstało z potrzeby wzmocnienia dialogu pomiędzy kinem a literaturą. To nowatorska platforma kreatywna stworzona dla wydawców literatury polskiej oraz producentów filmowych i serialowych. Naszym celem jest wskazanie i uwolnienie potencjału filmowego drzemiącego w literaturze. Pamiętając, że rynek literacki rządzi się innymi prawami niż rynek filmowy, otwieramy przestrzeń do dyskusji pomiędzy tymi dwiema sferami kultury. Doroczne wydarzenie stanowi okazję do poznania przez wydawców rynku audiowizualnego (serialowego, filmowego) – aby nie tylko producenci inicjowali dialog prowadzący do stworzenia adaptacji. W ciągu ostatnich lat obserwujemy wzmożoną współpracę między branżą wydawniczą a sektorem filmowym, z kolei mocniejsze powiązanie filmu z literaturą staje się nowym narzędziem promocji czytelnictwa, ale też wzbogaca polską kinematografię o kolejne wartościowe produkcje. Wszystkie działania idące w tym kierunku wspierane są w naturalny sposób poprzez działania Krakow Film Commission, siostrzanego działu KBF.



#nagradzamy

... literackich debiutantów – i nie tylko

W ramach polityki wspierania debiutów przyjętej przez Kraków Miasto Literatury UNESCO organizujemy kursy dla początkujących pisarzy, a wyjątkowo obiecujących debiutantów wyróżniamy literackimi laureatami, ułatwiając im zaistnienie w branży. Ale nie tylko debiutujący mogą liczyć na nasze uznanie – twórców i wydawców związanych z naszym miastem wyróżniamy Nagrodą KMLU. W tym roku do współorganizowanych przez nas inicjatyw dołączyła nagroda Polskiego PEN Clubu.

rozdział 6



**Nagroda Krakowa
Miasta Literatury
UNESCO dla książek
związanych z miastem:**

W ramach drugiej edycji
Nagrody KMLU
w roku 2021 aż
39 twórców i twórczyń
zgłoszonych przez
26 wydawców otrzymało
wsparcie finansowe
i promocyjne dla swoich
najnowszych projektów.

**Nagroda
Conrada 2021
za najlepszy debiut
prozatorski:**

Elżbieta Łapczyńska,
Bestiariusz Nowohucki

**Nagroda
im. Ferdynanda Wspaniałego
za najlepszą książkę
dla dzieci:**

Justyna Bednarek
i Daniel de Latour,
*Zielone piórko Zbigniewa.
Skarpetki kontratakuja!*

**Nagroda Planety Lema
za wybitne osiągnięcia
w dziedzinie kultury,
nauki oraz technologii:**

Edwin Bendyk
KATEGORIA: KULTURA

Artur Ekert
KATEGORIA: NAUKA

Olga Malinkiewicz
KATEGORIA: TECHNOLOGIA

**Nagroda Poetycka
im. Wisławy Szymborskiej
za najlepszy tom poetycki:**

Anna Adamowicz,
Animalia, za rok 2019

Genowefa
Jakubowska-Fijałkowska,
Rośliny mięsożerne, za rok 2020

**Nagroda
Polskiego PEN Clubu
za osiągnięcia
w dziedzinie publicystyki,
reportażu, eseistyki
i pisarstwa historycznego:**

ks. Alfred Wierzbicki

**Nagroda
miesięcznika
Kraków Portrety
za najlepsze polskie
dzieło biograficzne:**

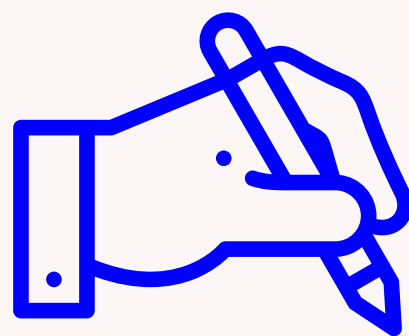
Izolda Kiec,
Ginczanka. Nie upilnuje mnie nikt

#rozwijamy

... talenty literackie aspirujących pisarzy

Kraków jako Miasto Literatury UNESCO realizuje misję wspierania debiutów literackich. Aby stworzyć warunki sprzyjające powstawaniu debiutów, należy najpierw rozwijać i umacniać talenty, kultywować pisarskie pasje, motywować literatów in spe do wyjmowania tekstów z szuflady. Uczestnicząc w międzynarodowych programach, stwarzamy polskim pisarzom i pisarkom oraz tłumaczom i tłumaczkom możliwości poszerzania horyzontów, zdobywania doświadczenia poza granicami kraju, wymiany doświadczeń oraz zaistnienia na zagranicznych rynkach literackich. Bo polska literatura może być towarem eksportowym!





SZKOŁA PISANIA

W ramach Szkoły Pisania KMLU organizujemy warsztaty, kursy oraz programy mentoringowe dla początkujących i aspirujących pisarzy i pisarek. Weekendowe warsztaty literackie stanowią okazję do szlifowania konkretnych umiejętności oraz zgłębiania wybranych tematów czy gatunków literackich – w 2021 roku prowadzącymi warsztaty byli m.in. Mateusz Pacewicz, Dominika Słowik, Mira Marcinów oraz Grzegorz Uzdański. Oferta Szkoły Pisania obejmuje również dłuższe, intensywniejsze kursy tematyczne cieszące się niezmiennym zainteresowaniem początkujących literatów – coroczny Kurs Pisania Powieści czy program mentoringowy pomagają przygotować swój literacki debiut przy wsparciu najlepszych polskich redaktorów i znawców rynku wydawniczego. Nową inicjatywą w 2021 roku była Szkoła Redaktorska – cykl warsztatowych spotkań dla początkujących redaktorów prowadzonych przez najwybitniejszych przedstawicieli tej branży. Inicjatywami realizowanymi w całości online są webinaria oraz masterclassy – pisarskie wykłady mistrzowskie, w których poczytni i uznani autorzy prezentują tajniki swojego fachu. W 2021 roku prelegentami cyklu byli: Mariusz Szczygieł, Jakub Żulczyk, Filip Springer oraz Małgorzata Szejnert.

CELA - Connecting Emerging Literary Artists

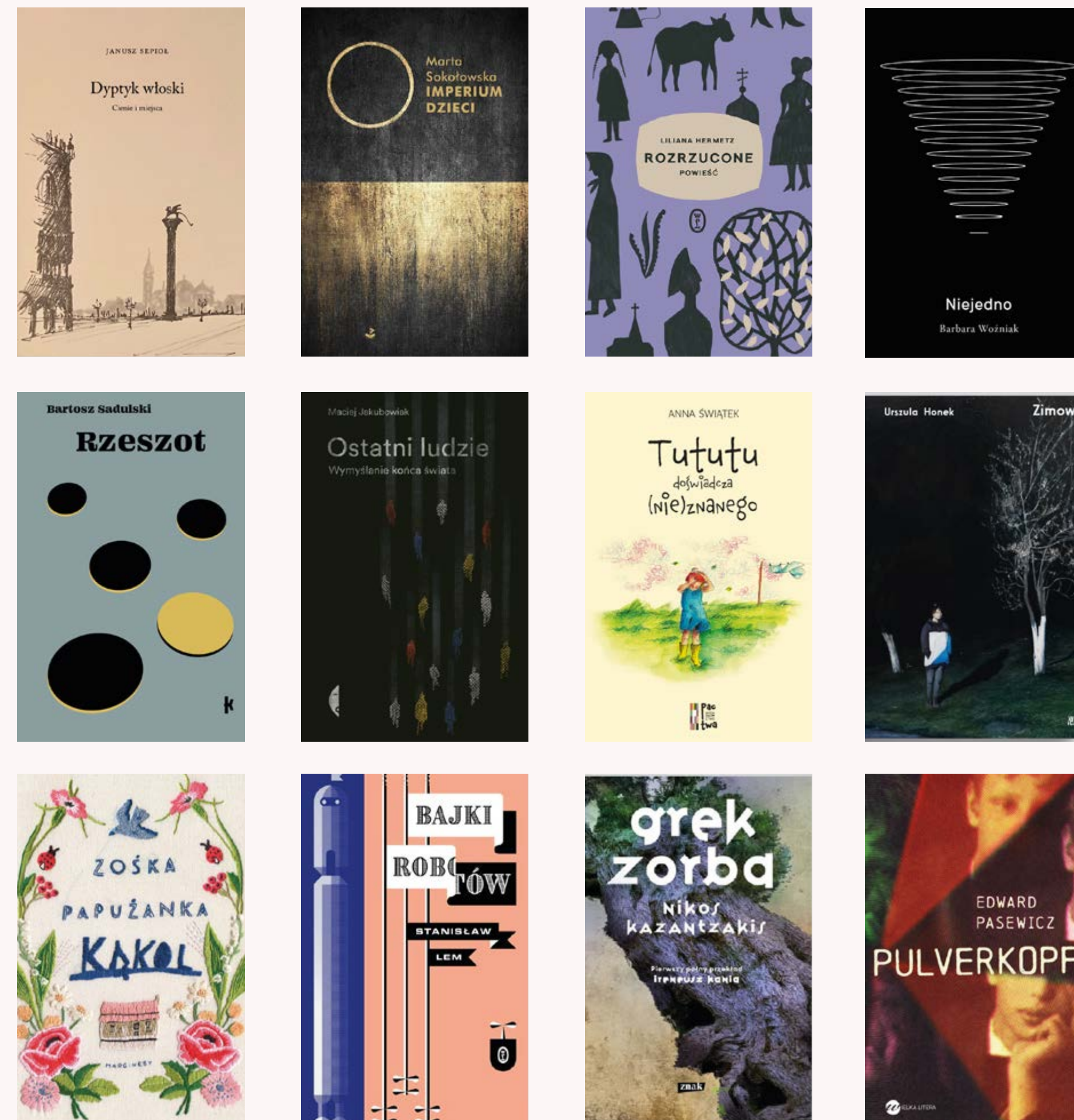
CELA to międzynarodowy czteroletni program (2019–2023), który oferuje początkującym autorom i autorkom oraz tłumaczom i tłumaczkom możliwość spotkania twórców z różnych krajów europejskich, wzięcia udziału w kursach edukacyjnych, skonsultowania swojej pracy z mentorami i zaprezentowania jej wydawcom i agentom literackim na festiwalach w całej Europie. W projekt CELA zaangażowane są trzy pisarki oraz dziewięcioro początkujących tłumaczek i tłumaczy z Polski, którzy przekładają teksty z języków organizacji zaangażowanych w projekt: włoskiego, hiszpańskiego, serbskiego, portugalskiego, czeskiego, słoweńskiego, rumuńskiego i holenderskiego. W realizację projektu CELA zaangażowanych jest jedenaście organizacji z dziesięciu krajów (Belgia, Czechy, Włochy, Holandia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Serbia i Hiszpania).



#patronujemy ... nowościom wydawniczym związanym z naszym miastem

Pomnażanie literackiego dziedzictwa i pielęgnowanie wizerunku Krakowa oraz wsparcie dla środowisk kreatywnych związanych z literaturą i sektorem wydawniczym to kluczowe założenia Strategii Krakowa Miasta Literatury UNESCO na lata 2017–2022, które znajdują odzwierciedlenie w rozwijanym od kilku lat programie patronackim. KMLU obejmuje patronatem wydawniczym książki autorów i autorek związanych z Krakowem oraz jego literackim dziedzictwem. Dzięki tej inicjatywie portfolio książek, dla których Kraków stanowi punkt odniesienia, bezustannie się poszerza.

rozdział 7



#gościmy

... polskich i zagranicznych twórców w ramach programów rezydencjalnych

Jako Miasto Literatury UNESCO Kraków to miejsce sprzyjające twórczości, przestrzeń przyjazna i gościnna, schronienie i azyl dla tych, którym bliskie są wartości, takie jak wolność słowa i prawa człowieka. Chcemy budować taki wizerunek naszego miasta na arenie zarówno krajowej, jak i międzynarodowej, a przy okazji stale wzmacniać i poszerzać sieci kontaktów z innymi kreatywnymi miastami i instytucjami literackimi. Dlatego regularnie zapraszamy do naszego miasta twórców związanych z literaturą. Rezydenci i rezydentki KMLU nie tylko czerpią z wyjątkowej atmosfery miasta, ale też dają mu w zamian coś od siebie – spotykają się z mieszkańcami, organizują warsztaty, dzielą się swoją wiedzą i doświadczeniem.

rozdział 8



Rezydenci oraz rezydentki Krakowa Miasta Literatury UNESCO w roku 2021:

Rezydencja
w ramach współpracy
z Paszportami Polityki:



Mira Marcinów

*laureatka Paszportu „Polityki”
2021 w kategorii „Literatura”*

Rezydencje
Miast Literatury
UNESCO – Kraków
i Wrocław:



Beata Szady

*reporterka i dziennikarka,
autorka dwóch książek non-fiction*

Rezydencja
komiksowa Miast
Literatury UNESCO
– Kraków i Angoulême:



Tamia Baudouin

*francuska twórczyni komiksów
i ilustracji*

Rezydenci oraz rezydentki Krakowa Miasta Literatury UNESCO w roku 2021:

Program rezydencjalny dla tłumaczy i tłumaczek KMLU:



Wiktor Jaźniewicz

*znawca i tłumacz prozy
Stanisława Lema na język rosyjski*



Krzysztof Umiński

tłumacz literatury francuskojęzycznej i anglojęzycznej oraz francuskich komiksów, scenarzysta

fot. Anna Liminowicz



Ursula Phillips

badaczka, tłumaczka literatury polskiej (m. in. Z. Nałkowskiej oraz W. Myślińskiego) na język angielski



Hendrik Lindepuu

wydawca i tłumacz ponad 60 polskojęzycznych książek oraz 70 sztuk teatralnych na język estoński

W ramach Międzynarodowego Programu Rezydencjalnego dla pisarzy i pisarek z Miast Literatury UNESCO gościliśmy w Willi Decjusza dwóch pisarzy:



**Maartena van der Graafa
z Holandii**



**Ostapa Ukrainietsa
z Ukrainy**

Projekt ten od 2017 roku realizujemy we współpracy z Instytutem Kultury Willa Decjusza.

W ramach Międzynarodowej Sieci Miast Schronienia ICORN w Willi Decjusza gościmy:



**Aaiún Nin,
poetkę, performerkę
i aktywistkę z Angoli**

Organizatorami Programu Międzynarodowej Sieci Miast Schronienia ICORN w Krakowie są Miasto Kraków, KBF – operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO – i Instytut Kultury Willa Decjusza, który realizuje program stypendium i zapewnia miejsce pracy twórczej oraz opiekę nad pisarzami.

foto: P. Mazur, copyright Instytut Kultury Willa Decjusza

Aby ułatwić wyszukiwanie literackich rezydencji nie tylko w Krakowie, ale też w innych polskich i zagranicznych miastach, od 2021 roku współtworzymy wraz z Instytutem Kultury Miejskiej w Gdańsku oraz Staromiejskim Domem Kultury w Warszawie, a także Stowarzyszeniem Tłumaczy Literatury i Stowarzyszeniem Unia Literacka portal

literaryresidenciespoland.pl

zawierający przydatne informacje dla osób zainteresowanych literackim pobytem rezydencjalnym na terenie Polski.

#świętujemy

... Stulecie urodzin Stanisława Lema

rozdział 11



Rozmach, z jakim celebrowana była w 2021 roku 100. rocznica urodzin Stanisława Lema, pozostaje jednym z niewielu zjawisk, jakich autor *Solaris* nie był w stanie przewidzieć w swojej twórczości. Urodzony we Lwowie pisarz był jedną z najważniejszych postaci polskiej i światowej literatury. Aby uczcić stulecie jego urodzin, Kraków Miasto Literatury UNESCO zorganizowało m.in. plenerową wystawę okładek książek Lema z lat 1951–2015, a Miasto Kraków przyznało wielu instytucjom i organizacjom granty na realizację projektów związanych z pisarzem. Wszystkie wydarzenia Roku Lema znaleźć można na stronie: roklema.pl.

Kulminacyjny moment całorocznych obchodów Roku Lema miał miejsce we wrześniu 2021 w przestrzeniach Centrum Kongresowego ICE Kraków i Pałacu Potockich w Krakowie. Festiwal Przyszłości Bomba Megabitowa był pięciodniowym wydarzeniem łączącym ze sobą światy kultury, technologii i nauki – tak jak w swojej twórczości zestawiał je autor *Solaris*, który większość swojego życia spędził w Krakowie. W programie festiwalu znalazły się m.in.: spektakl teatralny, koncerty, słuchowisko z muzyką na żywo, spotkania autorskie, premiery książkowe, plenerowa wystawa na krakowskich Plantach, pokazy filmowe, rozmowy i debaty o przyszło-

ści człowieka w obliczu rozwoju nowych technologii, warsztaty dla dzieci i młodzieży, a nawet wieczór komediowy. Zwieńczeniem była gala Nagrody Planety Lema przyznanych po raz pierwszy za wybitne osiągnięcia w dziedzinach kultury, technologii i nauki.

Równocześnie z Festiwalem Przyszłości Bomba Megabitowa odbywał się w Pałacu Potockich Kongres Futurologiczny 2021: trzydniowa konferencja kulturalno-naukowa zorganizowana przez Polską Fundację Fantastyki Naukowej we współpracy z Miastem Kraków i KBF. W swej formie, łączącej zagadnienia futurologiczne z wizjami przyszłości obecnymi w kulturze popularnej, konferencja stanowiła pomost pomiędzy światem nauki i fantastyki. Poprzez bogaty program wystąpień oraz dyskusji w pasmach tematycznych *Bloku Kultury* i *Bloku Nauki*, wydarzenie promowało rodzimą twórczość fantastycznonaukową, inspirowało młodych autorów, a także integrowało naukowców, artystów oraz przedstawicieli branży technologicznej.

#edukujemy

... nowe pokolenia czytelników

Organizując największe wydarzenia literackie w mieście, pamiętamy o najmłodszych – tworzymy pasma dla dzieci i młodzież na Festiwalu Conrada oraz Festiwalu Przyszłości Bomba Megabitowa. W ramach kampanii Czytaj PL we współpracy z Instytutem Książki angażujemy szkoły średnie w promującą czytelnictwo akcję *Upoluj swoją książkę*. Aby wysiłki, które wkładamy w rozwój życia literackiego, przyniosły zamierzone efekty, niezbędne jest dbanie o odbiorców literatury – nie tylko tych najmłodszych, ale również tych, dla których dostęp do kultury jest z różnych powodów utrudniony.





SZKOŁA CZYTANIA

Szkoła czytania to program, którego celem jest promocja czytelnictwa, rozwijanie kompetencji i postaw czytelniczych wśród przedstawicieli różnych grup odbiorców (młodzież szkolna, seniorzy), a także stworzenie narzędzi ułatwiających dostęp do kultury i aktywny udział w życiu literackim grupom niedoreprezentowanym (osadzeni, podopieczni placówek opiekuńczo-wychowawczych, uczniowie szkół specjalnych, mniejszości narodowe). Uczestnicy projektu biorą udział w prowadzonych przez znakomitych krytyków, pisarzy i tłumaczy literatury wykładach i warsztatach poświęconych wartościowym dziełom literackim – dawnym i współczesnym. Wyjątkowym aspektem programu *Szkoły czytania* są zajęcia prowadzone w aresztach oraz zakładach karnych. Od lat podkreślamy znaczenie edukacji literackiej w procesie resocjalizacji: wierzymy w to, że kompetencje kształtowane w trakcie uważnej i wnikliwej lektury są niezmierznie istotne dla pełnego i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym.

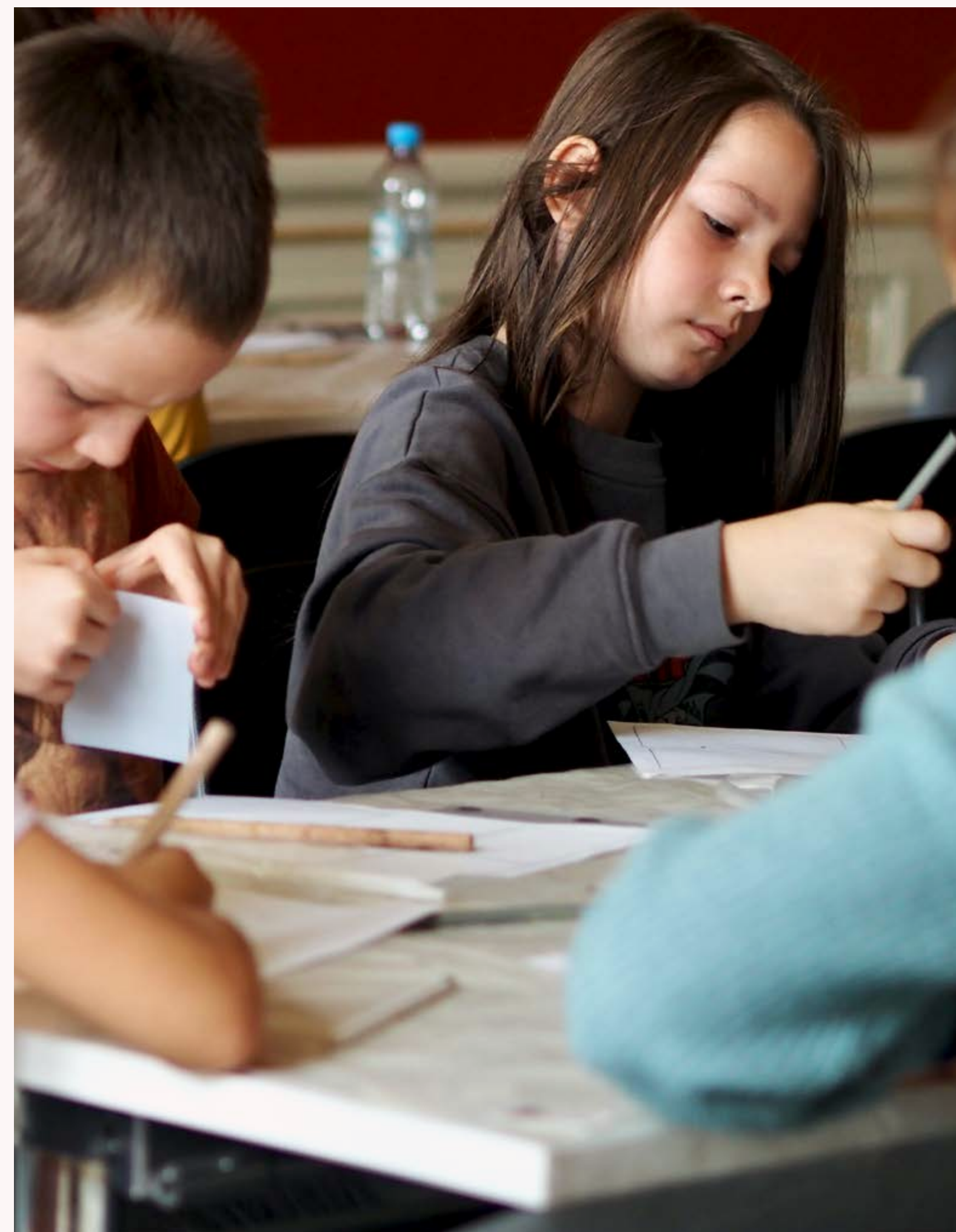
LITERACKIE CHWILE

Literackie Chwile w Pałacu Potockich to cykliczne wydarzenia inspirowane najpiękniejszymi książkami dla dzieci. Seria coniedzielnich spotkań została zapoczątkowana w czerwcu 2021 i stała się inspiracją do wielu czytelniczych przygód. W czasie warsztatów spotkania z autorami przeplatają się z działaniami plastycznymi, tanecznymi czy rzemieślniczymi skoncentrowanymi wokół literatury dla najmłodszych. Dzieci tworzą obiekty, instalacje, obrazy, rzeźby,

grafiki warsztatowe i zabawki, ale przede wszystkim wchodzą w barwny świat opowieści. W ramach projektu organizujemy również comiesięczne spotkania dla zamkniętych grup z ograniczonym dostępem do kultury, zapraszając do Pałacu dzieci i młodzież z niepełnosprawnościami.

PORADNIKI: SUPERMOC KSIĄŻEK

Zaprzyjaźnianie dzieci z książką już od najmłodszych lat, budowanie dobrego nawyku czytania i kojarzenia go z przyjemnością to podstawy rozwoju zainteresowań i kompetencji czytelniczych dzieci. Świadomi tego, jak istotne jest kształcenie literackich postaw, w 2021 roku uczestniczyliśmy w przygotowaniu publikacji *Supermoc książek. Poradnik upowszechniania czytania* (autorka: Maria Deskur), oraz jej kontynuacji *Supermoc książek w przedszkolu. Jak rozwijać zainteresowania czytelnicze dzieci?* (autorki: Maria Deskur, Agnieszka Szprycer-Brodowska, Monika Hałucha, Ewa Wilczyńska). Książki skierowane są do nauczycieli szkół podstawowych oraz nauczycieli wychowania przedszkolnego, dyrektorów przedszkoli, pracowników samorządowych wydziałów edukacji oraz rodziców. Publikacje powstały dzięki wspólnej wizji KMLU, Wrocławskiego Domu Literatury – operatora programu Wrocław Miasto Literatury UNESCO, Polskiej Izby Książki, Fundacji Olgi Tokarczuk i Fundacji Powszechnego Czytania. Dostęp do publikacji jest bezpłatny.



#zapraszamy

... do Pałacu Potockich

To nowy kulturalny adres na mapie miasta, którego współgospodarzami są KBF – operator programu Kraków Miasto Literatury UNESCO – oraz Galeria Sztuki Współczesnej Bunkier Sztuki, a także MOCAK-bookstore-BUNKIER. Na różnorodny i cykliczny program wydarzeń składają się m.in.: premiery nowości wydawniczych, dyskusje tematyczne, kreatywne warsztaty literackie dla rodzin z dziećmi czy pokazy filmów fabularnych i dokumentalnych. Zespół KMLU dokłada wszelkich starań, aby uczynić z Pałacu przestrzeń, która będzie otwarta i przyjazna mieszkańcom i turystom – miejsce spotkań i rozrywki, ale również poruszania ważnych i trudnych tematów. W Pałacu działamy bezustannie – niemal codziennie odbywają się u nas spotkania literackie, z których większość ujęta jest w tematyczne pasma, w tym między innymi:



rozdział 10



W(Y)KLUCZENIA

Rozmowy o sytuacji mniejszości, migracji, ekologicznej wrażliwości, polityce troski, prawach kobiet, społecznych i ekonomicznych nierównościach: przestrzeń, w której literatura spotyka się z aktywizmem, dając odpowiedź na wyzwania współczesności. Kuratorką pasma jest Aleksandra Lipczak. Wśród gości pasma znaleźli się m. in. kurdyjski pisarz, dziennikarz i producent filmowy Behrouz Boochani, mentor kulturowy, pedagog oraz tłumacz Feras Daboul, dziennikarz i pisarz Dionisios Sturis oraz radczyni prawna Anna Strama.

WSZYSTKIE SŁOWA NA P

Cykl prezentujący poezję jako laboratorium nowych form, pole walki różnych poetyk, przestrzeń, w której ścierają się wizje rzeczywistości, ale i środki ekspresji, działanie, czynienie czegoś z niczego. Kuratorem pasma w 2021 roku był Jakub Kornhauser, zaś poruszane przez uczestników tematy obejmowały performans, postawangardę, poezję konkretną, warstwę brzmieniową w liryce, a nawet – boty i poezję bezpodmiotową.

PRZEKŁADOWO RZECZ UJMUJĄC

Cykl spotkań adresowanych do szerokiej publiczności popularyzujących sztukę translatorską. Bohaterkami i bohaterami spotkań są tłumacze i tłumaczki na język polski oraz osoby, które przekładają naszą literaturę na języki obce. W ramach pasma w Pałacu Potockich gościli m. in. Tomasz Pindel, Magdalena Heydel oraz Małgorzata Łukasiewicz. Partnerami pasma są: Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury oraz Centrum Badań Przekładoznawczych UJ.

POWINOWACTWA Z WYBORU

Cykl spotkań poetyckich poświęconych dialogom twórców i dzieł, wymianie myśli i doświadczeń, twórczej wolności i odpowiedzialności, realizowany we współpracy z Ośrodkiem Badań nad Twórczością Czesława Miłosza. Uczestnicy organizowanych w ramach pasma rozmów wspólnie zastanawiali się między innymi nad tym, kto to jest literacki klasyk, na przykładzie sylwetek Miłosza i Goethego.





PREMIERY KMLU

Spotkania wokół premier książek pod patronatem KMLU związanych z Krakowem oraz jego literackim dziedzictwem.

WYSZUKAJ KLASYKA

Cykl prowadzonych przez Marcina Wilka spotkań literackich o mniej lub bardziej zapomnianych, nietuzinkowych autorach i autorkach XIX- i XX-wiecznych związanych z Krakowem. Na przekór wszechobecnemu pędowi do nowości przybliżamy sylwetki pisarzy i pisarek niewznawianych, a wybijających się ponad czasy, w których żyli. Bohaterami i bohaterkami cyklu w 2021 roku byli między innymi: Stanisław Czycz, Jalu Kurek, Tadeusz Boy-Żeleński, Kazimiera Treterowa oraz Jadwiga Beaupré.

LITERACKIE CHWILE W PAŁACU POTOCKICH

Literackie Chwile to cieszące się ogromnym zainteresowaniem dzieci oraz rodziców niedzielne spotkania organizowane z myślą o najmłodszych czytelnikach i czytelniczkach, inspirowane najpiękniejszą literaturą dziecięcą, obejmujące spotkania z autorami, działania plastyczne, taneczne czy rzemieślnicze.

#OPARTENAFAKTACH

Realizowane we współpracy ze Stowarzyszeniem Re-Prezentacje spotkania wokół najnowszych polskich premier reporterskich. Kluczem wspólnym dla wszystkich spotkań są historie, wszystkie oparte na faktach i opowiedziane przez najciekawszych polskich reporterów. Gośćmi spotkań w 2021 roku byli m. in. Iwona Zielińska-Sąsiada z książką *Raport z Madrytu*, Maciej Grzenkowicz z książką *Tycipaństwa* oraz Paweł T. Reszka z książką *Białe płatki, złoty środek*.

KINEMATOGRAF W PAŁACU POTOCKICH

Realizowany we współpracy z Kinem Pod Baranami cykl wyjątkowych pokazów filmowych związanych z literaturą oraz Krakowem. W 2021 roku publiczność mogła obejrzeć między innymi projekcje filmów *Dolina Issy* w reżyserii Tadeusza Konwickiego, *Spis cudzołożnic* w reżyserii Jerzego Stuhra oraz *Jowitę* w reżyserii Janusza Morgensterna.



#organizujemy

... międzynarodowe festiwale literackie

Od lat z dumą uznajemy Kraków za festiwalowo-literackie serce Europy. Odbywające się tu regularnie międzynarodowe imprezy zrzeszają twórców z całego świata – zarówno uznane od dawna gwiazdy literackiego firmamentu, jak i autorów głośnych debiutów. Festiwale przyczyniają się do utrzymywania niepowtarzalnej, twórczej atmosfery naszego miasta, odmierzając rytm lokalnego życia literackiego.



CONRAD FESTIVAL

Spotkania online, warsztaty, debaty w Pałacu Potockich i krakowskich księgarniach – w 2021 roku podczas współorganizowanego z Fundacją Tygodnika Powszechnego Festiwalu Conrada na wielbicieli literatury czekało mnóstwo atrakcji. Wyemitowaliśmy blisko 50 materiałów wideo, zorganizowaliśmy 30 spotkań stacjonarnych, a podczas rozmów z zagranicznymi gośćmi łączyliśmy się z takimi krajami, jak Nowa Zelandia, Korea Południowa, Japonia, Stany Zjednoczone, Belgia czy Holandia. Rozmowy z pisarzami w ramach pasma głównego emitowaliśmy na kanałach społecznościowych Festiwalu Conrada i „Tygodnika Powszechnego”, a także na platformie PLAY KRAKÓW. Mieliśmy okazję obejrzeć spotkania m.in. z słynną eseistką, historyczką i działaczką feministyczną Rebeccą Solnit, kurdyjskim pisarzem Behrouzem Boochanim, który jako uchodźca spędził pięć lat w ośrodku dla migrantów na wyspie Manus, czy Brandonem Hobsonem – czirokeskim pisarzem, dzięki któremu usłyszeliśmy głos rdzennych Amerykanów, a także wielokrotnie nagradzanym amerykańskim pisarzem George’em Saundersem. Nie zabrakło również spotkań z polskimi autorami: część z nich dostępna była online (m.in. cykl *Światy literackie*), część odbyła się stacjonarnie w centrum festiwalowym – Pałacu Potockich – oraz w krakowskich księgarniach.

MIŁOSZ FESTIVAL

Organizatorzy dziesiątej już edycji Festiwalu Miłosza, KBF oraz Fundacja Miasto Literatury, za punkt wyjścia przyjęli pierwszy wydany po uhonorowaniu Nagrodą Nobla tom poety, *Nieobjęta ziemia*. Tytuł książki stał się hasłem festiwalu i wyznaczył tematy podejmowane w trakcie spotkań: rozległość i nieuchwytność podróży, zarówno tych dosłownych, jak i symbolicznych, a także problemy, których nastrożcza odwieczne dążenie człowieka do podporządkowania sobie ziemi. Wśród znamienitych zagranicznych gości znaleźli się twórcy: Agi Mishol, Alice Oswald, Ivan Štrpka, Peter Gizzi i Anthony Joseph.

KRAKOWSKI FESTIWAL KOMIKSU

Krakowski Festiwal Komiksu to doroczne spotkanie fanów historii obrazkowych, ilustracji i animacji. W programie tegorocznej edycji znalazły się wirtualne spotkania autorskie z polskimi i zagranicznymi twórcami komiksu, tematyczne panele dyskusyjne, plenerowa wystawa i spacer po komiksowym Krakowie. W 2021 roku festiwal odbywał się online. Podczas dziesiątej edycji Krakowskiego Festiwalu Komiksu gościliśmy m.in. twórców z Argentyny, Belgii, Francji, Polski i Szkocji. Wydarzenie współorganizowane przez Krakowskie Stowarzyszenie Komiksowe.



FESTIWAL LITERATURY DLA DZIECI

W 2021 roku odbyła się ósma edycja uwielbianego przez dzieci i rodziców, jednego z największych w Polsce Festiwalu Literatury dla Dzieci pod hasłem: Palce lizać! Każdego roku wraz z Fundacją Burza Mózgów szykujemy dla uczestników festiwalu program pełen literackich wrażeń. Przeżycia niepowtarzalne i zapadające w pamięć to nasza wizytówka. Niesieni falą licznych wyrazów sympatii, rok w rok zakasujemy rękawy, uruchamiamy wszystkie pokłady kreatywności i zapraszamy na wydarzenia festiwalowe, podczas których inspirujemy do sięgania po lektury ciekawe, ważne i wartościowe. Cel jest jeden, za to doniosły: wychować pokolenie świadomych i aktywnych czytelników.

NOC POEZJI

Realizowana cyklicznie przez Wydział Kultury Urzędu Miasta Krakowa Noc Poezji ma na celu wspieranie i rozwijanie kompetencji i praktyk czytelniczych, a także promocję poezji za pomocą nowych i atrakcyjnych form. Noc Poezji zachęca do własnych poszukiwań, interpretacji i reinterpretacji utworów poetyckich. Wzmacnia też markę Krakowa jako miasta poetów i poezji. Integruje wokół kultury słowa środowiska twórcze i artystyczne, instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe, wydawców i księgarzy, a także mieszkańców różnych części miasta i gości odwiedzających Kraków – Miasto Literatury UNESCO. To

tematyczne spotkania i biesiady poetyckie, warsztaty literackie, gry miejskie, poezja w przestrzeni miejskiej, eksperymenty literackie z wykorzystaniem nowych mediów, poetyckie słamy oraz spacer literackie. Jedenasta edycja Nocy Poezji w 2021 roku odbyła się pod hasłem *Siła poezji*, a w jej programie znalazło się ponad 50 wydarzeń zorganizowanych przez prawie 40 podmiotów.

NON-FICTION. FESTIWAL REPORTAŻU

Szósta edycja organizowanego przez Stowarzyszenie Re-prezentacje Festiwalu Reportażu Non-Fiction odbyła się w Pałacu Potockich. Miłośnicy popularnego w Polsce gatunku mogli uczestniczyć w licznych spotkaniach, przysłuchiwać się dyskusjom z twórcami reportaży literackich, radiowych, telewizyjnych, filmowych i fotoreportaży. Gośćmi festiwalu w 2021 roku byli m. in. Alina Czyżewska, Jan Śpiewak, Maja Staśko oraz Dariusz Rosiak. Podczas rozmów poruszano tematy związane z nowymi mediami, więziami społecznymi, przyszłością miast oraz katastrofą klimatyczną.



Miłosz Festival
Kraków, 9-11.07.2021

Najbłętsza ziemia
Sustainable Earth

365
miłoszfestival.pl

KRAKOW
UNESCO CITY



#wychodzimy

... w przestrzeń miejską

Choć centrum naszych działań stanowi Pałac Potockich, nie zamykamy się w tej przestrzeni, lecz wychodzimy na zewnątrz: w ramach wspomnianych cykli literackich spotkań odwiedzamy zaprzyjaźnione księgarnie rozproszone na mapie Krakowa. Organizujemy również akcje wpisujące literaturę w przestrzeń miejską – oto niektóre z nich:





SPACERY LITERACKIE

Jednym ze sposobów na bliższe poznanie sylwetek ulubionych twórców może być podążanie ich śladami podczas literackich spacerów. Dla miłośników literatury i przechadzek po Krakowie w roku 2021 po raz kolejny w ramach cyklu literackich spacerów po stolicy Małopolski organizowanych przez Kraków Miasto Literatury UNESCO przygotowano trasy spacerowe, które są okazją do zanurzenia się w literacką historię miasta. Łącznie opracowano dziewięć szlaków, z których dwa, wychodząc naprzeciw potrzebom mniejszości narodowych, poprowadzono w języku ukraińskim.

WIZJA GLOBALNA

Kosmonauci, pozaziemskie światy, komiksowi supermani zza oceanu, awangardowy minimalizm prosto z ZSRR i tradycje polskiej szkoły plakatu – co mówią o Lemie okładki jego książek? Od 6 do 30 września 2021 roku na krakowskich Plantach prezentowana była nietuzinkowa wystawa prezentująca wybrane oprawy do dzieł Stanisława Lema. W ramach ekspozycji można było obejrzyć najpiękniejsze okładki polskich i zagranicznych wydań książek najchętniej tłumaczonego polskiego pisarza wszech czasów ilustrujące niezwykle popularność, jaką cieszył się Lem na świecie.



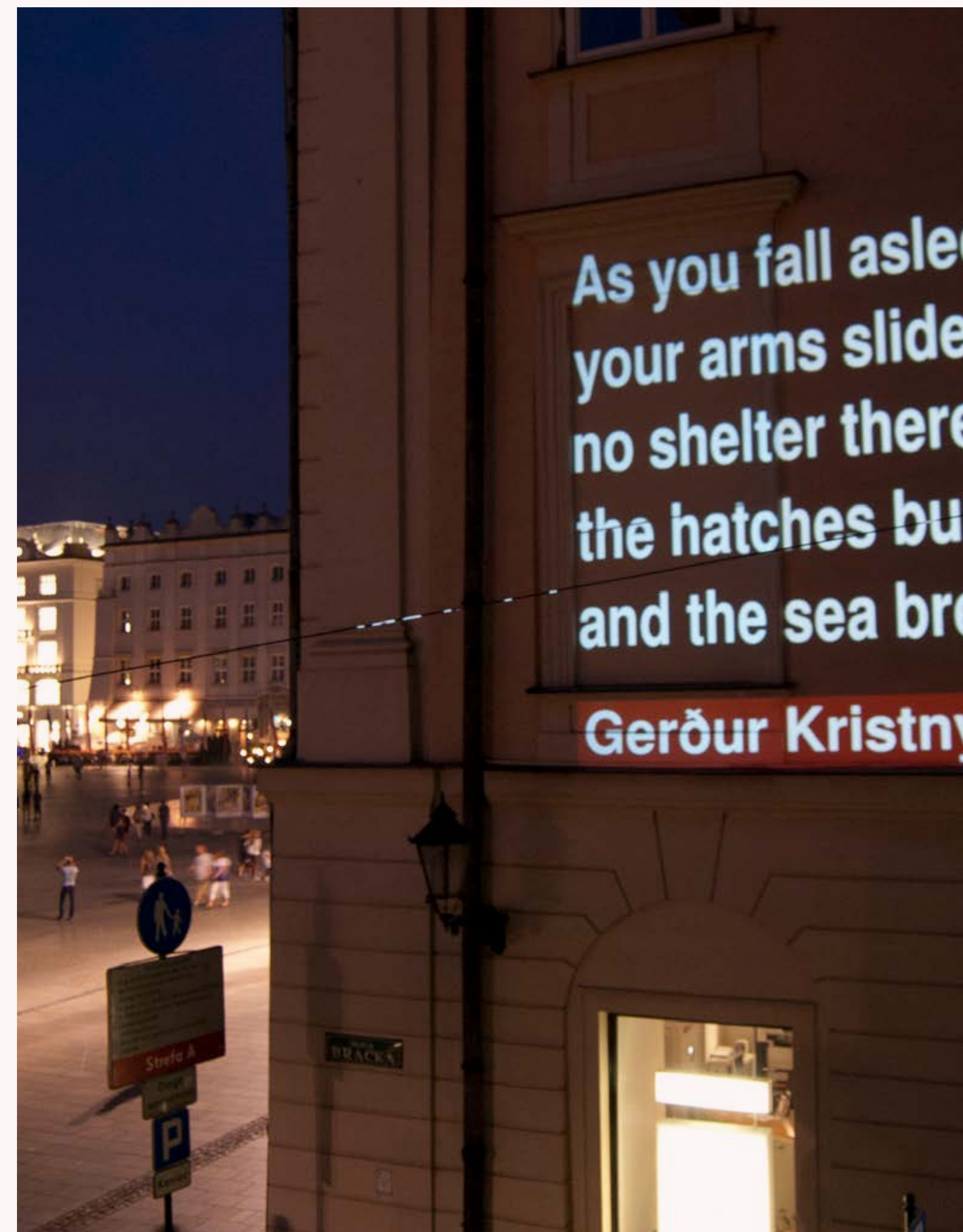


KODY MIASTA

Estetyczne tabliczki poświęcone literackim patronom i patronkom umieszczone w przestrzeni miejskiej to świetny sposób promocji marki Krakowa Miasto Literatury UNESCO wśród krakowian i turystów. W ramach projektu Kody Miasta ławki na Plantach oraz w parkach w innych częściach miasta opatrzone zostały specjalnymi tabliczkami, na których obok nazwiska autora/autorki znalazł się również specjalny kod QR, po którego zeskanowaniu dostępne są audiowizualne materiały związane z daną – ważną dla Krakowa – postacią. Dodatkowo na stronie znajduje się interaktywna mapa, dzięki której można łatwo odnaleźć wszystkie literackie ławki – a także najważniejsze literackie adresy miasta. W roku 2021 do grona uhonorowanych postaci dołączyli: Józef Baran, Stanisław Czycz, Natasa Goerke, Józefa Hennelowa, Ireneusz Kania, ks. prof. Jan Kracik, Edward Pasewicz, Wincenty Pol, Magdalena Tulli i Tadeusz Żychiewicz.

MULTIPOEZJA

Dublin, Edynburg, Melbourne, Iowa, Norwich, Reykjavík i Kraków. Co łączy te miasta? Projekt *Multipoezja. Wiersze na murach*. Na ścianie Pałacu Potockich, a dokładnie na rogu Rynku Głównego i ulicy Brackiej, przez cały rok wyświetlane są wiersze wzbudzające zainteresowanie przystających na czas lektury przechodniów. Prezentowane utwory w polskiej i angielskiej wersji językowej stanowią literackie dziedzictwo Sieci Miast Kreatywnych – w roku 2021 w przypadający 21 marca Światowy Dzień Poezji zorganizowaliśmy specjalną edycję programu Multipoezja wraz z innymi Miastami Literatury UNESCO. Inicjatorem projekcji wierszy w przestrzeni publicznej jest Fundacja Poemat.





CZYTAJ PL

Czytaj PL to wyjątkowa akcja, współorganizowana przez platformę Woblink, która już od 9 lat promuje czytelnictwo w Polsce i poza jej granicami. Przez te lata zaistniała na wszystkich kontynentach, skorzystało z niej kilkaset tysięcy osób z kilkudziesięciu tysięcy miejscowości i prawie 50 krajów. Projekt polega na bezpłatnym udostępnieniu 12 bestsellerowych tytułów w formie e-booków i audiobooków. Ze względu na imponujący zasięg inicjatywy, nie mamy wątpliwości, że hasło edycji 2021 – Akcja nie z tej ziemi – było uzasadnione! Nawiązywało ono ponadto do celebrowanego przez cały rok stulecia urodzin Stanisława Lema. Ze wszystkich udostępnianych tytułów to właśnie książkę *Fantastyczny Lem. Antologia opowiadań według czytelników* czytano najczęściej! W akcję włączyły się również wybrane Miasta Literatury UNESCO, między innymi Lwów, Reykjavik, Edynburg oraz Nottingham. Partnerem strategicznym jest Instytut Książki.

#sieciujemy

... biorąc udział w międzynarodowych projektach

Globalizacja świata – także literackiego – otwiera przed nami nowe możliwości rozwoju, na które z chęcią się otwieramy, ale także wyzwania, którym najlepiej stawiać czoła, tworząc wspólnoty ponad granicami krajów i barierami językowymi. Otrzymując w 2013 roku prestiżowy tytuł Miasta Literatury UNESCO, Kraków włączył się w tę wspólnotę – i pozostaje jej aktywnym, zaangażowanym członkiem.

rozdział 14



SIEĆ MIAST LITERATURY UNESCO

W 2021 roku nadal braliśmy aktywny udział w zadaniach Sieci Miast Kreatywnych UNESCO. We wrześniu Kraków uczestniczył w spotkaniu Miast Literatury UNESCO w Reykjavíku, podczas którego nasza delegacja zaprezentowała swoje kluczowe projekty – Nagrodę KMLU oraz programy rezydencjalne. Byliśmy również obecni podczas komiksowego okrągłego stołu zorganizowanego przez Angoulême Miasto Li-

teratury UNESCO. Miniony rok był również momentem złożenia Membership Monitoring Report – dokumentu podsumowującego nasze literackie działania na przestrzeni ostatnich 4 lat. Raport poddawany jest ewaluacji przez inne Miasta Literatury UNESCO oraz samo UNESCO.

#współpracujemy

... z markami,
instytucjami
i organizacjami,
by razem
tworzyć kulturę

Co roku angażujemy do współpracy instytucje-partnerów, dzięki którym możemy urzeczywistniać nasze plany, realizować śmiałe przedsięwzięcia i wprowadzać w życie złożone projekty. Jesteśmy wdzięczni wszystkim instytucjom, które się do tego przyczyniają, a jednocześnie dumni z tego, jak wiele podmiotów decyduje się na współpracę z budowaną przez nas marką.

rozdział 15



Nasi Partnerzy:

- Accenture
- Agencja Rozwoju Przemysłu
- Akademia Górniczo Hutnicza
- Akademia Leona Koźmińskiego
- Allegro
- Ambasada Irlandii
- American Bookstore
- Antykwariat Abecadło
- Antykwariat Hulaj Pole
- Antykwariat Kamiński
- Antykwariat PiBook
- Antykwariat Suszek Books
- Antykwariat Szklane Domy
- Areszt Śledczy w Krakowie
- Biblioteka Kraków
- Bonobo Księgarnia
- Kawiarnia Podróżnicza
- British Council
- BUNKIER Bookstore MOCAK
- Cafe NOWA Księgarnia
- Centralny Dom Technologii
- Centrum Badań Przekładoznawczych UJ
- Copernicus Center
- Czech Literary Centre
- Czesław Miłosz Center for Research
- De Revolutionibus Books&Cafe
- Dobry Przodek
- Dom Kultury INSPIRO
- Dom Norymberski w Krakowie
- Dowody na istnienie
- Dwutygodnik.com
- Enea
- Europejska Agencja Kosmiczna
- Facebook
- Festiwal Kultury Żydowskiej
- Festiwal OFF Camera
- Fundacja Burza Mózgów
- Fundacja Evivva L'arte
- Fundacja Jerzego Turowicza
- Fundacja KONTENT
- Fundacja Miasto Literatury
- Fundacja Muzeum Komiksu
- Fundacja Olgi Tokarczuk
- Fundacja Poemat
- Fundacja Poemat
- Fundacja Polskiego Funduszu Rozwoju
- Fundacja Powszechnego Czytania
- Fundacja Przekrój
- Fundacja Tygodnika Powszechnego
- Fundacja Wisławy Szymborskiej
- Galera Artemis
- Galeria Krakowska
- Główna Księgarnia Naukowa
- Goethe Institut Krakau
- IBBY
- Institut Français
- Instytut Adama Mickiewicza
- Instytut Cervantesa w Krakowie
- Instytut im. Adama Mickiewicza
- Instytut Książki
- Instytut Kultury Miejskiej w Gdańsku
- Instytut Kultury Willa Decjusza
- Instytut Polska Przyszłości im. Stanisława Lema
- International Writing Program
- Kancelaria Maruta
- Katedra Edytorstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego

Nasi Partnerzy:

- Kino Pod Baranami
- Klub Komediiowy
- Kniżka.pl
- Koderki
- Konsulat Generalny USA w Krakowie
- Korporacja Ha!art
- Kraina Twórczości
- Krajowa Izba Producentów Audiowizualnych
- Krakowskie Stowarzyszenie Komiksowe
- Kraków Film Commission
- Księgarnia Akademicka
- Księgarnia Austeria
- Księgarnia CUD
- Księgarnia FotoLibro
- Księgarnia Francuska Edukator
- Księgarnia Hobbistyczna Fankomiks
- Księgarnia Italicus
- Księgarnia Jedyńka
- Księgarnia Karakter
- Księgarnia Książkoteka
- Księgarnia Muza II
- Księgarnia Muzyczna Kurant
- Księgarnia Pod Globusem
- Księgarnia Ukraińska NIĆ
- Księgarnia WAM
- Lenovo
- Lubimy czytać
- M4B
- Massolit Books & Cafe
- Microsoft
- Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii
- Ministerstwo Starych Książek
- MOCAR Bookstore
- Muzeum Manggha
- Narodowe Centrum Promieniowania Synchrotronowego
- Nokia
- Open Eyes Economy Summit
- Ośrodek Badań nad Awangardą UJ
- PKO Bank Polski
- Platforma Woblink
- Polska Agencja Kosmiczna
- Polska Izba Książki
- Polski PEN Club
- Roklema.pl
- Sieć Miast Kreatywnych UNESCO w tym 42 Miasta Literatury UNESCO
- Solaris
- Spółdzielnia Ogniwo
- Staromiejski Dom Kultury w Warszawie
- Stowarzyszenie Pisarzy Polskich
- Stowarzyszenie Polskiej Fantastyki
- Naukowej
- Stowarzyszenie Re-Prezentacje
- Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury
- SYSTEM 3E
- Targi Książki w Krakowie
- Teatr Łaźnia Nowa
- Teatr Stary
- The University of Iowa
- Unia Literacka
- Uniwersytet Pedagogiczny
- Wachta
- Wallonie-Bruxelles en Pologne
- Włoski Instytut Kultury
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna
- Wolne Lektury
- WPG Museum Store (Muzeum Narodowe w Krakowie)
- Wrocławski Dom Literatury

Nasi Partnerzy:

- Wydawnictwo a5
- Wydawnictwo Afera
- Wydawnictwo Agora
- Wydawnictwo Aletheia
- Wydawnictwo Austeria
- Wydawnictwo Bajki-Grajki
- Wydawnictwo Biuro Literackie
- Wydawnictwo Czarna Owca
- Wydawnictwo Czarne
- Wydawnictwo Drzazgi
- Wydawnictwo Dwie siostry
- Wydawnictwo Entliczek
- Wydawnictwo Gereon
- Wydawnictwo Harper Collins
- Wydawnictwo Karakter
- Wydawnictwo KONTENT
- Wydawnictwo Kropka
- Wydawnictwo Krytyki Politycznej
- Wydawnictwo Książkowe Klimaty
- Wydawnictwo Kwiaty Orientu
- Wydawnictwo Libra PL
- Wydawnictwo Literackie
- Wydawnictwo Lokator
- Wydawnictwo Łajka
- Wydawnictwo Marginesy
- Wydawnictwo Media Rodzina
- Wydawnictwo Muchomor
- Wydawnictwo Nisza
- Wydawnictwo Od Do
- Wydawnictwo Officyna
- Wydawnictwo Pactwa
- Wydawnictwo Powegraph
- Wydawnictwo Skład Papieru
- Wydawnictwo słowo/obraz terytoria
- Wydawnictwo SQN
- Wydawnictwo Tako
- Wydawnictwo Tatarak
- Wydawnictwo Tekturka
- Wydawnictwo Universitas
- Wydawnictwo W.A.B.
- Wydawnictwo Warstwy
- Wydawnictwo WBPiCAK
- Wydawnictwo Widnokrąg
- Wydawnictwo Wielka Litera
- Wydawnictwo Wytwórnia
- Wydawnictwo Zakamarki
- Wydawnictwo Zielona Sowa
- Wydawnictwo Znak
- Wydawnictwo Znak Emotikon
- Zakład Karny w Krakowie – Nowej Hucie

#udostępniamy

...naszą działalność on-line

Sytuacja pandemiczna i związane z nią lockdowny oraz obostrzenia zmusiły nas do przemyślenia formatu wydarzeń i dostosowania programów do nowych okoliczności. Mając to na uwadze, działaliśmy prężnie zarówno w naszym dziale, jak i w całym KBF. I choć własna intuicja oraz informacje zwrotne od uczestników wydarzeń podpowiadają nam, że najlepsze są spotkania „w realu”, to możliwości, jakie dają formaty wirtualne, są nie do przecenienia. I to zarówno pod względem bezpieczeństwa, jak i dostępności: dla wielu osób jest to jedyna możliwa forma uczestnictwa w kulturze. Dlatego większość organizowanych przez nas wydarzeń oraz spotkań można zobaczyć na kanałach mediów społecznościowych, oraz – przede wszystkim – na platformie PLAY KRAKÓW umożliwiającej krakowianom (i nie tylko!) wirtualne uczestnictwo w kulturalnym życiu miasta.

rozdział 15

A large, light red circle containing the text "PLAY KRAKÓW" in a bold, black, sans-serif font. The word "PLAY" is on the top line, and "KRAKÓW" is on the bottom line. The letter "O" in "KRAKÓW" is replaced by a black play button icon (a triangle pointing right inside a circle).

#dziękujemy za uwagę

Dyrektorka KBF : Izabela Błaszczyk

Zastępca Dyrektora ds. Operacyjnych : Grzegorz Grabowski

Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Kultury : Robert Piaskowski

Skład Działu Literackiego KBF w roku 2021



Urszula Chwalba
kierowniczka



Marcin Dyrz



Elżbieta Foltyniak



Oliwia Fryc



Katarzyna Jakubowiak



Szymon Kloska



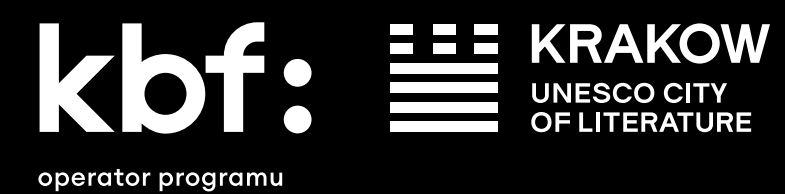
Agnieszka Rasińska-Bóbr



Anna Zygmunt



Krzysztof Żwirski



#dozobaczenia!